

L'ARXIU HISTÒRIC: ANTECEDENTS, EVOLUCIÓ I CONTINGUTS

L'Arxiu Històric Municipal va néixer en paral·lel al Museu l'any 1978 i com una part més del propi Museu. D'aquí doncs ve el nom de "Museu-Arxiu Municipal", que sempre ha generat confusió sobretot pel què fa a entendre el tipus d'arxiu que s'hi comprèn. El Sr. Codina i el seu grup de voluntaris van recollir tan objectes com documentació, amb l'objectiu de crear un Museu que també disposés d'un arxiu amb documentació històrica.

Aquest arxiu es va nodrir majoritàriament d'aportacions privades de documentació, provinents de fons de particulars. Sempre va anar lligat al propi Museu i la gestió de l'equipament conjunt la portava el Sr. Codina com a gerent i el seu grup de voluntaris. La vinculació amb l'Ajuntament es vehiculava a través d'una fundació pública municipal i més tard com a organisme autònom administratiu. Al capdavant de l'arxiu històric hi havia el catedràtic i historiador Jesús Rodríguez Blanco, que també comptava amb amplis coneixements d'arxivística. En Jesús Rodríguez era segurament la persona amb més saviesa de la nostra història local i comarcal, que demostrà infinitat de vegades a través de conferències, xerrades, estudis o publicacions.

Cal tenir en compte que llavors l'Ajuntament no gestionava l'arxiu administratiu de cap manera. No hi havia un arxiver que s'ocupés de la documentació administrativa que es generava al dia a dia. Degut a aquesta mancança, l'Arxiu Històric del Museu va assumir la custòdia de part de la documentació administrativa municipal, tan històrica com no, sobretot perquè aquesta no es perdés i per la falta d'espai d'emmagatzematge. Però aquesta funció –gestionar la documentació administrativa municipal- no era la pròpia del Museu-Arxiu, i simplement s'encarregà de tenir-la ordenada i descrita.

Així doncs, l'Arxiu Històric del Museu era i és l'únic arxiu que consta en el registre d'arxius de la Generalitat, amb acrònim propi (AHMC-Arxiu Històric Municipal de Calella):

<http://arxius.cultura.gencat.cat/cercadors/FitxaArxiu?index=3&consulta=MCUzKzlxJQ==&codi=AHMC>

A finals de l'any 2008, dos anys després de la mort del senyor Codina, el Museu-Arxiu passa a incorporar-se a l'Ajuntament com un departament més, adscrit a Cultura. S'eliminen les anteriors fórmules de gestió i es contracta una directora del Museu.

L'Arxiu Històric va seguir funcionant de la mateixa manera, amb l'historiador Jesús Rodríguez al capdavant i l'auxiliar Jordi Pérez. L'arxiu mantenia la seva autonomia, però coordinant-se amb el Museu sobretot per temes de personal adscrit i per projectes conjunts. L'Arxiu Històric va preparar diverses exposicions de producció pròpia o coordinades amb el Museu (Jeroni Martorell (3), Margarida Flaquer de Vall,

Canonge Bellvert, Tricentenari, etc.) i assessorava en continguts històrics al Museu i a la resta de departaments de l'Ajuntament (refugi antiaeri, fires renaixentistes, textos històrics, elements del patrimoni, moments de flors, etc.).

L'estiu de l'any 2018 l'historiador Jesús Rodríguez va deixar d'estar al capdavant de l'Arxiu Històric. A ell se li deu tota la feina d'anys i anys en la incorporació, descripció, ordenació i estudi dels fons històrics de l'arxiu, convertint-lo en un dels més importants de la comarca pel què fa als fons que custodia. El buit deixat des d'aleshores no s'ha cobert, el que suposa que l'arxiu històric s'ha quedat sense un historiador al capdavant i, en conseqüència, sense poder portar a terme part de les seves funcions i projectes previstos.

Les potencialitats de l'arxiu històric com a centre d'estudi i de difusió de coneixement són molt importants, però caldria dotar-lo de les eines -tant personals com materials- que facin possible la seva dinamització i la divulgació dels seus fons.

SERVEIS I CONTINGUTS DE L'ARXIU HISTÒRIC

Servei de consulta presencial i en línia. Acompanyament en la recerca i assessorament.

Servei de reproducció de documentació.

Servei de captació i ingressos: l'Arxiu està obert a l'acceptació de documentació en les modalitats de donació o dipòsit.

Contingut

***Fons de l'Administració Local**

És producte de les actuacions dels Ajuntaments i de les institucions que l'han precedit, com l'anomenada Universitat dirigida per Jurats o el Regidorat o ajuntament borbònic. Aquesta documentació comença el 1548 amb els comptes de l'obreria de la parròquia (la gran obra col·lectiva del comú de Calella aquells anys) i arriba fins els nostres dies.

- Llibres o Manuals d'acords des del 1600 fins els llibres d'Actes del segle XX, amb un notable buit entre 1700 i 1748.
- Llibres de comptes o de Clavariat, primer sobre els béns de propis municipals des del segle XVII, després els del Cadastre i la resta d'impostos estatals o municipals.
- Padrans i recomptes de població des de finals del segle XVIII.
- Llevs i quintes des del segle XVIII fins el segle XX.
- Obres majors, obres menors, documentació electoral, etc.

***Fons Privats**

Engloben la documentació que ha arribat a l'Arxiu a través de donacions de particulars i es divideixen en fons judicials, d'institucions, religiosos, d'associacions i fundacions, comercials i d'empreses, patrimonials i personals.

Així, per exemple, dins les institucions hi trobem el fons de la Cambra Agrària Local, en els fons religiosos s'hi engloben els de les diferents entitats religioses, i en les associacions el fons de l'Orfeó Calellenc, entre molts altres.

Pel que fa als fons patrimonials, destaquen els fons de grans famílies de propietaris i emfiteutes:

Fons Bartrina, que aporta el fons documental de la gran casa Coma de Capaspre i per enllaços matrimonials part dels masos Monet, Ballester, Janer, Dalmau i Oliver.

Fons Giol-Galceran, que es nodreix dels masos March del Camí, Monet de Plaça, Oliver i alguns patrimonis forans com els Palau de Sant Esteve de la Garriga.

Fons Salvador, que documenta el creixement i l'activitat del mas Salvador de Capaspre i del mas Salvador de Plaça.

Fons Flaquer, que inclou documentació dels Flaquer de Vall de Calella però també dels pagesos Roger de Pineda.

Fons Teixidor, que es refereix a la masia d'aquest nom a Pineda.

Fons Fogassot-Borràs, que documenta les cases Fogassot de Mar de Calella, el mas Carreres de Buadelles o la casa Sabater del Trast de Sant Pol de Mar.

I els fons de les companyies comercials que es desenvolupen a Calella des de finals del segle XVIII i fins el segle XX: Fons Alsina, Fons Moreu o Fons Martorell, són exponents de les fites de la cronologia de l'evolució del comerç i els alts i baixos del mateix: el comerç americà, origen de tants capitals; l'aturada del començament del XIX i la recuperació de l'impuls comercial al voltant de les Antilles i el nou mercat cotoner.

S'inclouen també els fons de fàbriques, sobretot de gènere de punt, que s'han conservat de manera molt fragmentada, o altres fons comercials lligats a activitats professionals com el de la Farmàcia Barri, el de la Gestoria Ballelescà o el d'Antonio Mora Cot d'Assegurances i Serveis Funeraris.

Per últim, dins aquest bloc també es conserven els fons personals, com el de l'arquitecte Jeroni Martorell Terrats, el de l'historiador local Albert Giol Galceran o el de la poetessa Concepció Organ i Valverde.

*Col·leccions

1. Pergamins: La col·lecció de pergamins suma més de 1800 exemplars i procedeixen majoritàriament dels fons patrimonials abans esmentats (Giol-Galceran, Salvador, Flaquer, Teixidor, Bartrina, Fogassot-Borràs...). Abasten cronològicament des del segle XI fins el segle XVII i ens donen un retrat complet de la vida civil a través de compres, vendes, èpoques, permutes, censals, violaris, capitulacions matrimonials, testaments, heretaments...

2. Arxiu fotogràfic: L'Arxiu compta amb un arxiu fotogràfic que comprèn un fons de més de 20.000 positius i al voltant de 6000 plaques de vidre de principis del segle XX. Aquest fons està en procés de digitalització per afavorir la seva consulta. Així mateix darrerament s'ha incorporat el fons fotogràfic del llibre l'Abans-Recull Gràfic de Calella, que incorpora fotografies de particulars de Calella fins l'any 1975.

3. Cartografia, Goigs, Cartells i altres.

*Biblioteca i hemeroteca

La Biblioteca auxiliar de l'Arxiu compta amb més de 6000 volums de diferents temàtiques -geografia, història, col·lecció local (llibres d'autors locals), etc.- i una hemeroteca de publicacions periòdiques. Està a disposició dels usuaris de l'Arxiu.

La Biblioteca inclou el fons bibliogràfic del Canonge Bellvert, especialitzat en teologia.